

Goede dagen.
Slechte dagen.
God is erbij –
alle dagen.

Ik sla mijn ogen op naar de bergen, van waar
komt mijn hulp? Mijn hulp komt van de HEER
die hemel en aarde gemaakt heeft. Hij zal je
voet niet laten wankelen, hij zal niet sluimeren,
je wachter. * Zoals de bergen Jeruzalem
omringen, zo omringt de HEER zijn volk van
nu tot in eeuwigheid. * U bent altijd mijn hulp
geweest, ik juichte in de schaduw van uw
vleugels. * Onze hulp is de naam van de HEER
die hemel en aarde gemaakt heeft.

PSALM 121:1-3; 125:2; 63:8; 124:8

HOOP IN ZWARE TIJDEN

‘Zodra Jozef bij zijn broers was gekomen, trokken ze hem zijn bovenkleed uit, dat mooie veelkleurige gewaad, en gooiden hem in de put; de put was leeg, er stond geen water in. Daarna gingen ze zitten eten.’

GENESIS 37:23-25

Het was een verlaten waterput. Er staken scherpe stukken rots en grillige boomwortels uit de zijkantten. Het zeventienjarige jochie lag op de bodem. Hij zag er in elk geval uit als een jochie: donzig haar op zijn bovenlip en kin, slungelige armen en benen. Zijn handen waren vastgebonden en zijn enkels ook. Hij lag op zijn zij, zijn knieën tegen zijn borst gedrukt, verkrampt in de veel te kleine ruimte. Het zand was nat van het speeksel dat van zijn kin gedropen was en zijn ogen waren wijd opengesperd van angst. Zijn stem was schor van het schreeuwen. Je moet niet denken dat zijn broers hem niet hoorden. Tweeëntwintig jaar later, toen een hongersnood een einde maakte aan hun stoere praatjes en hun trots was verdrongen in schuldgevoel, zouden ze erkennen: ‘Dit is onze straf omdat we ons niets hebben aangetrokken van de smekbeden van onze broer, terwijl we toch zagen dat hij doodsbenauwd was.’ (Genesis 42:21)

Jozef zag de mishandeling niet aankomen. Hij stapte die ochtend niet uit bed met de gedachte: *Ik kan maar beter een dikke trui aantrekken, want vandaag word ik in een kuil*

gesmeten. De aanval was een onaangename verrassing voor hem.

En datzelfde geldt voor jou. Jozefs dal van diepe duisternis had de vorm van een put. Bij jou was het misschien een diagnose, een pleeggezin of een ongeluk. Jozef werd in een put gegooid en veracht. En jij? Heb jij moeten aansluiten in de lange rij werklozen, en lijkt het wel of iedereen je vergeten is? Ben je in de steek gelaten, gedwongen tot een scheiding? Op een bed gesmeten en misbruikt? Het dal van diepe duisternis. Onherbergzaam, dor en doods. Sommige mensen komen er nooit overheen. Je hele leven heeft nog maar één doel: uit die put klimmen en nooit meer gekwetst worden. Dat valt niet mee. Een put heeft geen nooduitgang.

Jozefs verhaal werd zelfs nog erger voor het beter werd. Hij werd niet alleen in de steek gelaten, maar ook nog eens als slaaf verkocht. Gevangen gehouden en uiteindelijk in een kerker gegooid. Hij werd in elkaar geslagen. Verraden. Mishandeld. Mensen deden beloften, om ze vervolgens te breken – ze boden hem geschenken aan, om ze vervolgens weer terug te nemen. Als pijn een moeras was, was Jozef veroordeeld tot levenslang in de stinkende modder. Toch gaf hij het nooit op. Bitterheid nam nooit de teugels over. Woede groeide nooit uit tot haat. Zijn hart verhardde hij niet; zijn vastbeslotenheid wankelde nooit. Hij overleefde niet alleen; hij kwam tot bloei. Hij steeg op als een ballon gevuld met helium. Een Egyptische hotemetoot benoemde hem tot opzichter van zijn hele huis. De gevangenebewaarder gaf Jozef de leiding over de andere gevangenen. En farao, de machtigste heerser op aarde, benoemde Jozef tot zijn eerste minister. Tegen het einde van

zijn leven was Jozef de op een na machtigste man ter wereld. Het is niet overdreven om te zeggen dat hij de wereld gered heeft van de hongerdood.

Tragiek alom en toch floreerde hij. Hoe is dat mogelijk? Daar hoeven we niet naar te raden. Een jaar of twintig later waren de rollen omgedraaid: nu was Jozef sterk terwijl zijn broers zwak waren. Ze waren doodsbang voor hem. Bang dat hij ze met gelijke munt terug zou betalen en in een put zou gooien die hij voor hen bedacht had. Maar dat deed Jozef niet. Wat hem daartoe inspireerde blijkt duidelijk uit zijn uitleg:

‘Jullie hadden kwaad tegen mij in de zin, maar God heeft dat ten goede gekeerd, om te bewerken wat er nu gebeurt: dat een groot volk in leven blijft.’ (Genesis 50:20)

In Gods handen wordt dat wat ten kwade bedoeld was uiteindelijk iets goeds. Jozef beriep zich op deze rotsvaste belofte en klemde zich er uit alle macht aan vast. De *aanwezigheid* van het kwaad wordt in zijn verhaal niet verzwegen. Integendeel. Bloed, zweet en tranen zijn overal terug te vinden. Jozefs hart was één rauwe wond, stukgeslagen tegen de kliffen van ontrouw en onrechtvaardige rechtspraak. Toch gebruikte God zijn pijn steeds opnieuw ten goede. De gescheurde jas werd een koningsmantel. De put werd een paleis. Het gebroken gezin leefde nog lang en gelukkig. Precies die dingen die bedoeld waren om Gods dienstknecht kapot te maken, maakten hem uiteindelijk sterker. ‘Jullie hadden kwaad tegen mij *in de zin*,’ (cursivering toegevoegd) zei Jozef tegen zijn broers, waarbij hij een Hebreeuws woord gebruikte dat terug

te voeren is op ‘weven’ of ‘vlechten’. ‘Jullie hebben kwaad *geweven*,’ zei hij in feite, ‘maar God heeft het *herweven* tot iets goeds.’

God, de Meester-Wever. Hij wikkelt de draden af en mengt de kleuren met elkaar. Rafelig garen met draden van fluweel; de pijn en de vreugde. Niets ontsnapt aan zijn aandacht. Elke koning, elke despoot, ieder weertype en elk molecuul staan onder zijn bevel. Hij laat de spoel heen en weer schieten tussen de generaties en terwijl Hij dat doet, wordt een adembenemend patroon zichtbaar. Satan weeft, God herweeft.

En God, de Meester-Bouwer. Dat is de betekenis van Jozefs uitspraak: ‘God heeft dat ten goede gekeerd, om te *bewerken* wat er nu gebeurt.’ (Cursivering toegevoegd) Het Hebreeuwse woord dat hier vertaald is met bewerken is eigenlijk een bouwterm.¹ Het omschrijft een bouwproject dat te vergelijken is met iets wat ik elke morgen op weg naar mijn werk tegenkom. De staat Texas is bezig met het herbouwen van een viaduct over een snelweg in de omgeving waar ik woon. Drie rijstroken moeten samen over één baan, wat elke ochtend een enorme opstopping van forenzen tot gevolg heeft. Dit bouwproject is al sinds mensenheugenis aan de gang. Er hangen ons dagelijks hijskranen boven ons hoofd. Wegwerkers zetten borden neer en bewerken de grond met shovels en andere machines, en miljoenen mensen moppen. Ik wel, in elk geval. *Hoe lang gaat dit nog duren?*

Mijn burens hebben een heel andere kijk op dit project. Zowel de man als de vrouw is bouwkundige; ze werken als adviseurs voor het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Ze hebben te maken met dezelfde files en omleidingen als de rest van ons, maar hun houding is een stuk positiever. Waarom? Omdat zij weten hoe dit soort projecten verlopen. ‘Het kost tijd,’ zeggen ze wanneer ik weer eens loop te mopperen, ‘maar op een dag komt het af. Echt, het gaat de goede kant op.’ Zij hebben de plannen gezien.

Door ons een verhaal zoals dat van Jozef te geven, laat God ons iets van zijn plan zien. Wat een puinhoop! Broers die hun broer dumpen. Recht dat met voeten getreden wordt. Hongersnoden en familieruzies liggen overal verspreid, als spijkers en zakken cement op een bouwplaats. Satans achterliggende gedachte was even sinister als simpel: vernietig het nageslacht van Abraham en daarmee ook zijn zaad, Jezus Christus. Alle macht van de hel lijkt zich tegen de zoons van Jakob gekeerd te hebben.

Maar kijk nu eens naar het werk van de Meester-Bouwer. Hij ruimde puin, stabiliseerde het gebouw, draaide schroeven aan en verankerde verbindingen totdat de chaos van Genesis 37:24 (‘ze gooiden hem in de put’) uitmondde in de overwinning van Genesis 50:20 (‘dat een groot volk in leven blijft’).

God als de Meester-Wever, de Meester-Bouwer. Hij heeft het verhaal van Jozef omgevormd tot iets goeds. Zou Hij jouw verhaal dan niet ten goede kunnen keren?

*'Al is mijn weg vol gevaren, u houdt mij in
leven, u verdedigt mij tegen de woede van mijn
vijanden, uw rechterhand brengt mij redding.'*

PSALM 138:7

Jozef zou de eerste zijn om toe te geven dat vastzitten in zo'n put afschuwelijk is. Maar hoe vreselijk de omstandigheden ook zijn, één ding leren we er wel. Een put dwingt je om omhoog te kijken. Iemand van *daarboven* moet afdalen naar *hierbeneden* en je zijn hand toesteken. Dat deed God voor Jozef. En op de juiste tijd, op de juiste manier, zal Hij het ook voor jou doen.